

A ZALA MEGYEI LEVÉLTÁR
2005. ÉVI
MUNKABESZÁMOLÓJA

1. Munkaszervezés, jogi és adminisztratív feltételek

A szakterületünket érintő jogszabályi változások közül 2005-ben az alábbi kettő volt a legfontosabb: 2005. december 13-án fogadta el az országgyűlés a 2005. évi CXLIX. törvényt a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény módosításáról, a miniszterelnök pedig december 29-én adta ki a 335/2005. (XII. 29.) kormány rendeletet a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről. Ez utóbbi lényegesen megkönnyíti a levéltár szervellenőrzési munkáját, mert egyértelművé teszi a közfeladatot ellátó iratképző szervek feladatait.

2005. április 22-én adta ki a Magyar Országos Levéltár főigazgatója a „Levéltári állományvédelmi ajánlás”-t, mely első ízben szabályozza átfogó jelleggel a levéltárak állományvédelmi munkáját.

2005-ben tovább folytattuk a 10/2002. (IV. 13.) NKÖM rendeletről fakadó határidős szakmai feladatok végrehajtását, Káli Csaba igazgatóhelyettes befejezte a fondtörzskönyv kéziratának elkészítését az elektronikus adatrögzítéshez.

2. Személyi feltételek

Dr. Gyimesi Endre országgyűlési képviselői és polgármesteri megbízatása idejére, 2006 őszéig továbbra is fizetés nélküli szabadságon volt. A főlevéltárosi álláshelyén képződő bérmaradvány terhére ideiglenesen (napi négy órában) – megbízás alapján - kisegítő alkalmazottat foglalkoztattunk a Balatoni úti raktárbázis takarítási problémáinak legalább részleges megoldására.

2005. szeptember 15-től nyugdíjba vonulása miatt felmentettük a munkavégzés alól Somogyi Ferencné gazdasági ügyintézőt. (Közalkalmazotti jogviszonya 2006. január 15-én szűnik meg.) Munkakörét középfokú végzettségű mérlegképes könyvelővel töltöttük be. Bakosné Dóra Katalint 2005. szeptember 15-től alkalmazzuk ebben a munkakörben.

Magyarné Kófiás Henriette 2005-ben folyamatosan gyeden volt. Távollétében levéltári kezelői munkakörében 2005. június 30-ig Farkasné Molnár Gabriella helyettesítette. 2005. július 1-jétől a kutatószolgálat megnövekedett forgalmának zavartalan ellátása érdekében egy új levéltári kezelői állást létesítettünk, ezt Farkasné Molnár Gabriella foglalta el. Ugyanő november 25-én levéltári kezelői szakképesítést szerzett.

Németh László levéltáros 2005. június 30-ig szintén gyeden volt, bérmaradványának terhére, a Mezőterv tervanyagának rendezésére heti négy órás közalkalmazotti munkaviszonyban Berzsenyi Ferenc nyugdíjas mérnököt alkalmaztuk.

2005-ben egy munkatársunk folytatta, illetve fejezte be felsőfokú tanulmányait: Horváth Adrienn a Szegedi Tudományegyetemen, 2005. június 10-én szerzett informatikus-könyvtáros diplomát. Egyetemi PhD képzésen három munkatársunk vett részt: Óriné dr. Bilkei Irén és Foki Ibolya az ELTE, Paksy Zoltán pedig a Pécsi Tudományegyetem PhD hallgatójaként.

A Magyar Országos Levéltár által szervezett továbbképzés során három levéltári kezelőnk, Bedőné Takács Veronika, Molnár Lászlóné és Nemes Lászlóné szerzett felsőfokú segédlevéltárosi szakképesítést 2005. június 22-én.

A NKÖM által támogatott kötelező szakmai továbbképzési keret segítségével négy munkatársunk kezdte meg 2005. szeptember 8-án a 120 órás ECDL nemzetközi számítógépezői tanfolyamot, három további munkatársunk pedig saját költségén végezte ugyanezen tanfolyam 90 órás változatát.

3. Pénzügyi – gazdasági helyzet

Intézményünk bevételei a 2004. évhez viszonyítva 2005. évben az alábbiak szerint alakultak.
(adatok ezer forintban)

Sor-szám	Megnevezés	2004. évi összeg	2004. évi %	2005. évi összeg	2005. évi %	Változás %-a
1.	Intézményi működési bevétel	7.108	7,0	5.749	5,3	80,9
2.	Intézményi felhalmozási bevételek	-	-	310	0,3	
3.	Működési célra átvett pénzeszköz	14.380	14,0	8.361	7,6	58,1
4.	Felhalmozási célra átvett pénzeszköz	1.080	1,1	2.500	2,3	231,5
5.	Költségvetési támogatás	75.159	73,4	82.129	75,0	109,3
6.	Felhalmozási kiadás támogatása	-	-	5.800	5,3	-
7.	Pénzmaradvány	4.633	4,5	4.649	4,2	100,3

Bevételek összesen:	102.360	100,0	109.498	100,0	107,0
---------------------	---------	-------	---------	-------	-------

A bevételeink döntő hányadát kitevő költségvetési támogatás összegét a fenntartó 2005. évben két alkalommal is csökkentette, az alábbiak szerint:

A 13/2005.(IX.26.) sz. KGY. r. alapján	1.350 eFt-tal
A 19/2005.(XII.6.) sz. KGY. r. alapján	1.047 eFt-tal
<i>Összesen:</i>	<i>2.397 eFt-tal</i>

Az elvonások az előirányzatainkat a következők szerint módosította:

- Személyi juttatás	1.361 eFt
- Járulékok	436 eFt
<u>- Dologi kiadások</u>	<u>600 eFt</u>
Összesen	2.397 eFt

Az intézményfinanszírozásunk az elvonások ellenére 12.770 eFt-tal több volt, mint az előző évben. A növekményből 5.800 eFt a felhalmozási kiadások támogatása, mely lehetővé tette az új Ford Transit típusú 9 személyes személygépkocsi beszerzését. A működésre kapott 6.970 eFt többlet a kötelező bérfejlesztéseket fedezte.

Az intézményi működési bevételünk 20 %-kal, a működési célra átvett pénzeszközök 42 %-kal lett kevesebb, mint a 2004. évben.

A felhalmozási célra átvett pénzeszköz viszont 132 %-kal volt több mint az előző évben:

Intézményi működési bevételeink alakulását a következő táblázat szemlélteti (eFt):

Sor-szám	Megnevezés	2004. évi összeg	2004. évi %	2005. évi összeg	2005. évi %
1.	Kiadvány értékesítés	3.051	42,9	1.304	22,7
2.	Iratmásolás	214	3,0	275	4,8
3.	Energia ktg. Térítés	231	3,3	332	5,8
4.	Bérleti díjak	3.024	42,5	3.197	55,6
5.	Vendégszoba használat	232	3,3	382	6,6
6.	Egyéb bevételek	144	2,0	256	4,5
7.	Kamatbevételek	9	3,1	3	-
8.	ÁFA visszatérítés	203	2,9	-	-
Működési bevétel összesen:		7.108	100,0	5.749	100,0

Az átvett pénzeszközök összege 2005. évben 10.861 eFt volt, 4.599 eFt-tal kevesebb, mint 2004. évben. Az átvett pénzeszközökből:

- Működési célra átvett pénzeszközök (eFt)

	Jogcím	Összeg
NKAForrás	Együttélés és kirekesztés c. kötet	500
NKA	A zalai városok...	800
NKA	Paraszti vallomások	600
NKA	Armálisok	734
Zeg MJV	Antiszemitizmus alakváltozatai	100
Zeg MJV	Várostarténeti konferencia	2.000
Zeg MJV	Szabó Béla emlékülés	50
NKA	Savmentes dobozok	675
Degré Alapítvány	Armálisok	50
NKA	Restaurálás	1.552
Degré Alapítvány	Szabó Béla emlékülés	200
Zeg MJV	Szabó Béla emlékülés	100
NKA	Politikai küzdelmek...	500
NKA	Paraszti vallomások	500
	Összesen	8.361

- Felhalmozási célra átvett pénzeszköz:

Forrás	Jogcím	Összeg
NKA	Mikrofilm olvasó	2.500

Működési és felhalmozási célra átvett pénzeszköz mindösszesen: 10.861 eFt.

Intézményünk kiadásai 2005-ben a következőképpen alakultak (eFt):

Megnevezés	2004. évi összeg	2004. évi %	2005. évi összeg	2005. évi %	Változás %-a
Személyi juttatás	55.227	58,3	60.012	57,6	108,7
Munkaadót terhelő járulékok	14.471	15,3	19.088	18,3	131,9
Dologi kiadások	23.906	25,2	16.212	15,6	67,8
Felhalmozási kiadások	1.101	1,2	8.875	8,5	806,1
Kiadások összesen	94.705	100,0	104.187	100,0	110,0

A 2005. évi kiadásaink közül a dologi kiadások 32 %-kal csökkentek, a személyi juttatások 8,7 %-kal, a járulékok pedig 31,9 %-kal növekedtek az előző évihez viszonyítva.

A növekedést a kétszeri kötelező közalkalmazotti bérfeljesztés okozta. Költségvetésünkben a soros előrelépések és a bérfeljesztéseken kívül 1 fő levéltárkezelői létszámbővítés, 3 fő segédlevéltáros tanfolyami költsége és 1 fő PhD doktori vizsgaköltségének fedezete volt biztosítva.

Felhalmozási kiadásra a fenntartói támogatást, valamint a pályázatokon elnyert pénzeszközöket fordíthattuk. A 8.875 eFt értékben beszerzett eszközeink:

Megnevezés	Összeg (eFt)	Forrása
1 db Ford Transit személygépkocsi	6.110	Intézményfinanszírozás és saját bevétel
1 db tároló szekrény	265	NKA pályázat
1db mikrofilm olvasó	2.500	NKA pályázat
Összesen	8.875	

4. Műszaki – technikai feltételek

A 2005-ös év legfontosabb műszaki fejlesztési célja az immár 13 éves, erősen elhasznált, rozsdásodó Ford Transit gépkocsi cseréje volt. A gépkocsi csere szükségességét az elhasználódáson túl az alábbi szakmai szempontok indokolták. Csak gépkocsival hajthatók végre a 10/2002. (IV.13.) NKÖM rendeletnek a szervellenőrzési munkával kapcsolatos előírásai: a megye egész területén öt éven belül ellenőriznünk kell az önkormányzatok, önkormányzati intézmények, dekoncentrált államigazgatási és jogszolgáltatási szervek, valamint az állami és önkormányzati résztulajdonú gazdasági szervek irattárainak iratkezelését, és folyamatosan figyelemmel kell kísérnünk az azokban keletkező maradandó értékű iratok sorsát. Gépkocsi szükséges a Széchenyi téri kutató- és ügyfélszolgálatnak a Balatoni úti raktárbázisból történő folyamatos kiszolgálásához, valamint a levéltári dolgozóknak a Széchenyi téri és a Balatoni úti levéltárépületek közötti szállításához is. Mindezen indokok alapján 2005-ben a fenntartónk 5.800 eFt-ot biztosított intézményünk számára az új Ford Transit típusú, 9 személyes gépkocsi beszerzéséhez, ami meg is történt.

Műszaki fejlesztési igényeink között szerepelt még az elavult számítástechnikai eszközpark legalább részleges cseréjéhez két számítógép beszerzése. Fenntartónk ehhez nem tudott fedezetet biztosítani, a Nemzeti Kulturális Alapprogram Levéltári Kollégiumának 2005. második félévi

pályázatán azonban 1 millió Ft támogatást nyertünk az eArchívum elnevezésű, új, egységes levéltári nyilvántartás bevezetéséhez szükséges hardverek és szoftverek vásárlásához. (A négy darab számítógép, és a működtetésükhöz szükséges programok beszerzésére 2006-ban kerül sor.) 2004. évi többletbevételeinkből még abban az évben 3 darab korszerű számítógép összeszereléséhez szükséges alkatrészeket sikerült vásárolnunk. A számítógépek összeállítását és üzembe-helyezését saját rendszerszervező szakemberünk végezte el 2005. első félévében.

A Nemzeti Kulturális Alapprogram 2005. évi állományvédelmi pályázatán informatikai eszközparkunk fejlesztése érdekében egy digitális mikrofilm szkennert (olvasó-nyomtató) berendezés beszerzéshez nyertünk 2.500 eFt támogatást. Az ebből vásárolt Canon MS 300-as mikrofilm szkennert a kutatóteremben helyeztük üzembe.

Intézményünk központi, Széchenyi téri épületében 2005-ben a társtulajdonos, Zalaegerszeg MJV által szervezett részleges fűtés rekonstrukcióra került sor, ami egyelőre több gondot (akadályoztatást és többletmunkát), mint hasznot jelentett a levéltár számára. A fenntartónk által e célra Zalaegerszeg város rendelkezésére bocsátott támogatás mindössze a közös gázkazánok cseréjére, és új, az épület második emeletén, közvetlenül a levéltár helyiségei fölött létesített kazánház kialakítására volt elegendő. A levéltár által használt helyiségek fűtésének korszerűsítése valójában elmaradt: az épület fűtését nem tették szakaszolhatóvá, a levéltári helyiségekben pedig egyetlen fűtőtest cseréjére sem került sor, így raktáraink és irodáink hőmérséklete továbbra sem szabályozható, és nem tudunk takarékoskodni az energiával. Az előzetes egyeztetés nélkül történt tervezés és kivitelezés azt eredményezte, hogy a legértékesebb, 1848 előtti iratainkat őrző raktárunkban mintegy két hónapra leállt a munka, szünetelt a kutatók kiszolgálása, irataink a leggondosabb védőcsomagolás ellenére is szennyeződtek, az új fővezetékek beépítése miatt pedig értékes raktári férőhelyeket veszítettünk.

5. Állományvédelem, iratrestaurálás

A Nemzeti Kulturális Alapprogram Levéltári Kollégiumának 2004. évi állományvédelmi pályázatán restaurálás céljára elnyert 1.583 eFt támogatás segítségével az Armálisok és diplomák gyűjteményéből az alábbi iratok (összesen 30 db oklevél) restaurálását végezte el 2005. első félévében a budapesti OSZK-Soros Könyvrestaurátor Kft:

43. Berke Péter légrádi pap által Csáktornyán létesített kórház alapítólevele 1782. január 12. 8 fólió függőpecséttel

49. Horváth Mihály részére seborvosi oklevél 1832. január 15. függőpecséttel
52. Horváth Mihály részére állatorvosi oklevél 1832. június 15.
52. Kiss János részére oklevél feleskető parancs 1841. augusztus 20.
57. Barbarics Karolina szülésznői oklevele 1879. december 13.
60. Czigán Tamás és testvérei részére nádori consensus és királyi jog adományozása 1722. jan. 22.
63. Gaster Leo bakonybéli benedekrendi prior filozófia doktori oklevele 1820. november 10. függőpecséttel
68. Pálffy Miklós nádor 1720. június 16-án átírja és megerősíti a vasvári káptalan fassionális levelét
72. Custos család címere II. Rudolf armalisáról vászonpapírra másolva 1888.
73. A vasvári káptalan előtt 1630-ban Ochey György eladja Oche-i birtokát
74. A vasvári káptalan 1777. április 15-én átírja 1691-ben kelt fassionális levelét 4 fólió
75. Balogh Anna bábaoklevele 1815.
78. III. Károly vásártartásra ad engedélyt 1737. függőpecséttel
79. Szabó Albert gyógyszerészi diplomája 1878. függőpecséttel
80. Fodor család nemességigazolása 1802. 4 fólió
81. Nagy Sándor és János nemesség igazolása, 1830. 7 fólió
85. Kamocsai András részére nemességigazolás 1763. függőpecséttel
86. Pongrácz János kinevezése királyi tanácsossá 1808.
- Fasc. 44. No. 3410. II. Mátyás adománylevele Krenchei Károly Miklósnak 1609.
- F. 4. No. 6. Gödör familia 1558.
- József császár és király Légrádnak adományozott privilégiumlevele, 1707.
- Mária Terézia a légrádiaknak vámjogot ad, függőpecséttel 1759.
- József császár és király Légrádnak adományozott privilégiumlevele, függőpecséttel
- I. Lipót Légrádnak adományozott privilégiumlevele 1681. július 9.
- Németújvári Batthyány Kristóf és Pál által kiadott a rohonci vár tartozékainak urbáriumuma 1666.
- Radványi István komáromi vicekapitány és Csuzy Pál közti adás-vétel királyi megerősítése I. Lipót 1674.
- Pest-Pilis és Solt vármegye kiadmánya különböző nemesítési ügyekben 1776. október 11.
- III. Ferdinánd megerősíti a légrádiak vámjogát 1743. február 24.
- I. Lipót mandátuma 1685.

A Nemzeti Kulturális Alapprogram Levéltári Kollégiumának újabb, 2005. évi állományvédelmi pályázatán restaurálás céljára elnyert 1.552 eFt támogatás segítségével az alábbi

céhes iratanyag (összesen 25 kötet és egy oklevél, 1909 pagina) restaurálását végezte el 2005. december 31-ig a budapesti OSZK-Soros Könyvrestaurátor Kft:

- IX. 4. Holicsi csizmadia céh céhlevele I. Lipóttól 1671 (magyar nyelvű artikulusok) 1 p.
- IX. 4/a. Holicsi csizmadia céh privilégiuma - III. Károly 1732 évi megerősítő levele
szlovák fordításban, hitelesítés nélkül, a XVIII. századból 4 p.
- IX. 4/b. Holicsi csizmadia céh jegyzőkönyve mesterré fogadásról, tanonc fogadásról
stb. szóló feljegyzésekkel 1753-1889 150 p.
- IX. 6./a Keszthelyi ács, kőműves, kőfaragó és cserepes céh
„céh protocollum” (számadások könyve) 1828-1854 107 p.
- IX. 6./b Keszthelyi ács, kőműves, kőfaragó céh inas-szegődtetési jegyzőkönyv
1773-1857 (német nyelvű) 254 p.
- IX. 6./b Keszthelyi ács, kőműves, kőfaragó céh inas-szegődtetési jegyzőkönyv
1752-1772 (német nyelvű) 104 p.
- IX. 6./c Keszthelyi ács, kőműves, kőfaragó és cserepes céh inas-felszabadítási
jegyzék 1752-1783 (német nyelvű) 156 p.
- IX. 6./d Keszthelyi ács, kőműves, kőfaragó és cserepes céh inas-szegődtetési és
felszabadítási könyv 1755-1852 58 p.
- IX. 7. Keszthelyi bogárnár, kádár és asztalos céh artikulusai 1735. 15 p.
- IX. 8. Keszthelyi németvarga céh inas-felszabadítási jegyzőkönyve
német nyelvű 1779-1844 54 p.
- IX. 9./a. Keszthelyi csizmadia céh Mária Terézia által kiadott céhlevel 1776. november 25. 12 p.
- IX. 9./b Keszthelyi csizmadia céh jegyzőkönyve 1813-1869 72 p.
- IX. 9./c Keszthelyi csizmadia céh legényrendtartás 1703-1820 76 p.
- IX. 10./a Keszthelyi fazekas céh számadáskönyv és inas-szegődtetési lajstrom 1777-1842 190 p.
- IX. 10./b Keszthelyi fazekas és kéményseprő céh majd ipartársulat
jegyzőkönyve 1828-1883 43 p.
- IX. 11. Keszthelyi halász céh céhlevele 1776 – 9 fólió - erősen fertőzött, rongyolódott 9 p.
- IX. 12. Keszthelyi kovács, lakatos és szíjártó céh céhlevele 1776 hitelesített másolat 8 p.
- IX. 14. Letenyei vegyes céh jegyzőkönyve 1834-1859 85 p.
- IX. 16. Miháldi fazekas céh jegyzőkönyve 1833-1902 83 p.
- IX. 21. Zalaapáti takács céh céhlevele 1793 7 p.
- IX. 22. Zalaegerszegi szabó céh jegyzőkönyve 1752-1876 199 fólió
- IX. 24. Zalaegerszegi órás, lakatos, csizmadia, takács, szűcs, fazekas, asztalos, ács,

mészáros és pintér mesterek szabályzatának (1775.) másolata 1839-ből, melyet a novai varga, kovács, lakatos stb. céhnek másoltak	13 p.
IX. 25. Zalaegerszegi magyar és német szabó céh jegyzőkönyve 1752-1886	117 p.
IX. 26. Zalaegerszegi magyar és német varga céh jegyzőkönyve 1752-1870	18 p.
IX. 27./a Zalaszentgróti kovács, lakatos stb. céh Mária Terézia által 1776-ban kiadott céhlevél másolata	8 p.
IX. 28./c Zalazentgróti szabó céh majd ipartársulat remekelési és tagfelvételi jegyzőkönyve 1853-1926	66 p.

A Nemzeti Kulturális Alapprogram Levéltári Kollégiumának 2005. évi állományvédelmi pályázatán elnyert további támogatások segítségével 1900 db savmentes dobozt szereztünk be a GRAN PAPÍR Kft-től, a PAPHYRUS HUNGÁRIA Rt-nél pedig 5000 ív savmentes papírt vásároltunk az iratok palliumozásához.

A Magyar Országos Levéltár főigazgatója által kiadott „Levéltári állományvédelmi ajánlás” alapján beszereztük a raktárak hőmérsékletének és páratartalmának méréséhez szükséges eszközöket, és 2000 szeptemberétől folyamatosan mérjük, illetve rögzítjük ezeket az adatokat. A mérési eredmények felhasználásával – az ajánlás függelékében előírt szempontok szerint - 2005-ben elkészítettük a Zala Megyei Levéltár raktárainak minősítő adatlapjait.

6. Szervellenőrzés, anyaggyarapodás

Tárgyévi szervellenőrzési programunk elkészítésében, a levéltárakkal szembeni szakmai követelményeket meghatározó 10/2002. NKÖM rendelet volt az irányadó. A jogszabály ezen szakterületet szabályozó passzusai az illetékességi körbe tartozó szervek esetében öt évenkénti ellenőrzést írnak elő. Ennek megfelelően 2005-ben alapvetően a 2000. évben – akkor még az idézett rendeletről függetlenül - megkezdett, szisztematikus ellenőrző munkánk során ellenőrzött iratképző szervek újbóli szemlét tűztük ki célul.

Földrajzilag Zalaegerszeg Megyei Jogú Város, valamint a Keszthely-hévízi statisztikai kistérség városait és falvait, tematikailag azok iskoláit, önkormányzati, helyi és területi államigazgatási szerveit, valamint a levéltár illetékességi körébe tartozó egyéb intézményeit látogattuk meg. A 2000. évi ellenőrzési tervünkhöz képest az iratképző szerveket érintő át-, meg- és újraalakulások, valamint megszűnések miatti változások mellett, az illetékességi körünkbe már nem, de a gyűjtőkörünkbe felvett és e területre eső – korábban felügyeleti körünkbe tartozó, volt állami és

tanácsi – gazdasági szerveknél is tájékoztató jellegű látogatást, iratfelmérést végeztünk. E munkálatokban 10 munkatársunk vett részt, akik összesen 115 iratképző szervet ellenőriztek. (A meglátogatott szervek részletes jegyzékét lásd az 1. sz. mellékletben.)

A munka során szerzett tapasztalatokat egybevetettük a 2000. évi ellenőrzések során keletkezett feljegyzésekkel; ennek eredménye igazából nem okozott meglepetést. Összegzésképpen megállapítható, hogy az iratkezelés és irattározás területén sem anyagi, sem pedig technikai és személyi téren nem történt lényeges elmozdulás. Nem egy esetben az új vagy felújított hivatali épületekben egyszerűen elfelejtették betervezni az irattárat, vagy a régi helyen - a régi épületben – hagyták az iratokat. Szomorúan kellett tapasztalnunk, hogy a hiányosságokról öt évvel ezelőtt felvett jegyzőkönyvek kevéssé érték célt; az iratképző szervek felelős vezetői alig hoztak pozitív változást eredményező intézkedéseket. A levéltár érdekérvényesítő képessége sajnos ezen a téren meglehetősen korlátozott. Ennek ellenére - megvonva a tapasztalt mérlegét – a jövőben a rendelkezésünkre álló szűk mozgástér maximális kihasználása, így például az iratképző felügyeleti szervével való következetesebb „kapcsolattartás” lehet a törvényben foglalt levéltári érdekek kifejezésre juttatásának célravezetőbb útja. Ahol pedig szükséges és lehetőség adódik rá, élni kell a szabálysértési eljárás önálló megindításával, vagy az erre jogosult felügyeleti szervtől kell ezt megkövetelni.

Az illetékességi körünkbe nem, hanem csak gyűjtőkörünkbe tartozó, tárgyévben meglátogatott gazdasági szervek esetében elsősorban a kapcsolatfelvétel és tájékozódás volt a cél, mivel privatizálásukat követően, illetékességi körünkből kikerülve, meglazult a kapcsolatunk ezekkel a szervekkel. Az itt tapasztalt kép meglehetősen vegyes. Összességében elmondható, hogy a privatizált gazdálkodó szervezetek csekély hajlandóságot mutattak az állami korszakból származó, nem selejtezhető irataiknak a levéltárban való elhelyezésére. A vizsgált gazdálkodó szerveknél sok esetben már a kérdés felvetése is heves ellenállást váltott ki, további jellemzőként pedig az iratmegőrzés majdnem teljes háttérbe szorulását kellett rögzítenünk. E viselkedés oka és egyben következménye is, hogy az állami korszakból származó iratok gyakorta egyáltalán nem, vagy csak töredékesen voltak fellelhetők. Az iratok hiánya nem mindig jelentett egyet azok pusztulásával, előfordult, hogy a privatizáció körüli vagy utáni szervezeti átalakulások következtében az iratok a Zala Megyei Levéltár gyűjtőkörén kívül eső cégek központokba kerültek, és így számunkra gyakorlatilag elérhetlenné váltak.

A szervellenőrzési munka látszólag kevéssé jelentős, de annál felelősségteljesebb részterülete az iratképző szervek által levéltárunkhoz felterjesztett selejtezési jegyzőkönyvek ellenőrzése és jóváhagyása. 2005-ben 67 selejtezési jegyzőkönyvet hagyunk jóvá. Engedélyeztük továbbá 19 egyedi iratkezelési szabályzat bevezetését és alkalmazását is.

Raktári kapacitásunk az év folyamán nem növekedett, így intézményünk továbbra sem tudott megfelelni a levéltári törvény azon előírásainak, miszerint az illetékességi körbe tartozó szervek nem selejtezhető iratai közül a 15 évnél régebbieket át kell vennie. Sőt, a tárgyévben lezajlott fűtésrekonstrukció a legrégebbi és legértékesebb anyagainknak helyet adó 3. számú raktárban pár tucat iratfolyóméter (ifm) csökkenést eredményezett. Az általános helyhiány miatt csak nagyon mérsékelt iratátvételre voltunk képesek 2005-ben, amely összesen 245,68 ifm-t ért el. (Ennek részleteit lásd a 2. sz. táblázatban.) A beérkezett iratanyagok zömében jogszolgáltatási és tanácsi iratok voltak. Selejkezés általi iratcsökkenésünk 33,92 ift-t tett ki, ennek megfelelően a tényleges iratgyarapodás mindösszesen 211,76 ifm volt. Mindezeket figyelembe véve, a 2005. december 31-i állapot szerint a Zala Megyei Levéltár iratállománya 10.251,51 ifm-re nőtt.

7. Ügyfélszolgálat

Levéltárunkat 2005-ben 863 ügyfél kereste fel, akik számára 2371 oldalnyi hiteles másolatot adtunk ki a nálunk őrzött levéltári anyagból. Az ügyfelek száma tekintetében enyhe, körülbelül 1-2 százalékos, míg a kiadott másolatok esetében jelentősebb, mintegy 10 százalékos növekedés volt megfigyelhető 2004-hez képest. A kérelmek tematikája lényegében nem változott, így a korábbiaknak megfelelően a munkaviszony igazolások és a különféle jogbiztosító (bírói, földhivatali) iratok kiadása dominált 2005-ben is.

Az ügyfelek kiszolgálását alapvetően az e feladatkörrel megbízott négy munkatársunk – valamennyien levéltári kezelők – végezték el, de mellettük még négy másik kollégának akadt több-kevesebb ügyfele, illetve segített be a bonyolultabb ügyek megoldásába.

8. Kutatószolgálat

2005-ben a Zala Megyei Levéltár által kiadott és érvényesített látogatói jegyek száma 261 volt, tehát összesen ennyi kutató vette igénybe ez irányú szolgáltatásunkat. Közülük első ízben kapott látogató jegyet (először kutatott levéltárunkban) 202, míg a korábbi években kiadott látogatói jegyeket 59 alkalommal érvényesítettük. Kutatóink közül öten érkeztek külföldről.

Kutatóforgalmunk szinte minden évben nő, így ezen a szakterületen is megdőlt minden korábbi rekord. Kutatóink 863 kérésre nyújtottak be (2004-ben 695-öt), és 1163 esetben folytattak kutatást (2004-ben 1057 esetben). Az öt külföldi kutató 23 esetben kutatott

intézményünkben. A kutatók számára 5343 db másolatot adtunk ki (2004-ben 3806 db-ot). Saját levéltári anyagunkból 2005-ben összesen 17 alkalommal kölcsönöztünk iratokat különféle szervezeteknek, intézményeknek.

A levéltár személyi állományában az elmúlt években történt változások miatt szükségessé vált az utoljára 1998-ban kiadott fondreferencia általános felülvizsgálata és átalakítása. Az új fondreferencia 2005. február 1-jén lépett hatályba, és kutatóink tájékoztatása érdekében közzétettük az intézmény megújult honlapján is.

Kutatószolgálatunkat 2005. július elsejétől egy újabb állandó munkatárs beállításával (új álláshely létesítésével) sikerült bővítenünk, így immár három főből (egy vezető levéltáros és két levéltári kezelő) áll a kutatószolgálati csoport. Szolgáltatásunk technikai színvonalán is javítottunk, amikor 2005 őszén a kutatóteremben üzembe helyeztük az új mikrofilm szkennert (digitális olvasó-másoló berendezést), amely használható mikrofilmek digitalizálására és egyszerű mikrofilmolvasóként is.

9. Rendezés, selejtezés, segédletkészítés

A korábbi évek hagyományait követve levéltárunk szűkebben értelmezett szakmai munkájában a rendezés, selejtezés és segédletkészítés kapott prioritást, amely minden más szakmai, közművelődési és tudományos munkának az alapját képezi. E szakterületen belül is a különböző szintű rendezési munkálatok jutottak főszerephez, melyek mellett elvégeztük a nélkülözhetetlen selejtezéseket, és a hozzájuk logikusan kapcsolódó segédleteket is elkészítettük, vagy legalábbis megkezdtük az elkészítésüket. (E munkák részletes kimutatását *lásd a 4. sz. mellékletben.*)

A rendezendő anyagok kiválasztásának szempontjai nem változtak. Hasonlóan a korábbiakhoz, az ügyfelezési és kutatószolgálati munkában gyakran használt, valamint a tudományos munkánk során feldolgozandó források rendezésének elsődlegessége mellett – a megelőző évekhez hasonlóan – a szintre hozás volt a vezérlő elv. Ennek megfelelően egy több éves program keretében, 2005-ben is folytattuk a levéltári anyag döntő hányadát kitevő XX. századi iratanyag, azon belül is a tanácsok, egészen pontosan a megyei, járási és városi tanácsok iratainak szisztematikus középszintű rendezését. Ugyancsak ezt az iratanyagot érintették leginkább az áttekintő rendezések, amelyek rendje a gyakori és/vagy nem megfelelő kezelések miatt revízióra szorult. Új elemként vettük be a rendezési programba a feudális iratanyagok áttekintő rendezésének megkezdését. A rendezési munkák kiemelt szempontja volt a frissen, illetve a már

korábban rendezett levéltári anyagok korszerű irattároló eszközökbe, savmentes palliumokba és dobozokba helyezése.

Alapszintű rendezés mindössze egy fondban, a Zala vármegyei Közigazgatási Bizottság irata között történt 2,42 ifm terjedelemben. Középszintű (ügyiratszintű) rendezést 198,22 ifm mennyiségben végeztünk, amely leginkább a két világháború közötti alispáni, körjegyzőségi, valamint tanácsi (megyei, járási, városi) iratanyagok jobb használhatóságát biztosította. Darabszintű rendezést három fondban 4 ifm erejéig végeztek munkatársaink. Az áttekintő rendezés 48,24 ifm-t érintett, amelynek – fentiekben kifejtett módon – a feudális és a tanácsi iratanyagok voltak elsődlegesen a tárgyai. A vegyes iratokból (miscellanea) és a máshonnan előkerült iratokból 1,92 ifm terjedelemben reponáltunk vissza az eredeti helyére. A korábban rendezett, illetve tárolóeszközbe még nem helyezett iratállományunkból 119,76 ifm-t raktunk át korszerű, új savmentes dobozokba. A raktárainkban lévő állomány lehetőség szerinti célszerűbb elhelyezése végett 42 ifm anyag átpakolását végeztük el.

A középszintű selejtezés – amely az Államkincstár (korábban Illetményhivatal TÁKISZ, TÁH) esetében inkább darabszintűnek nevezhető – 2005-ben 33,92 ifm selejtet eredményezett. Ez a munka az említett Államkincstári anyag (személyi tasakok) mellett döntőrészt a Keszthelyi Járási Tanács V. B. 1969 és 1973 közötti iratait érintette. *(Lásd 3. sz. melléklet.)*

Segédletkészítésünk – anyagaink rendezettségéből kiindulva – évek óta elsősorban raktári jegyzékek létrehozását célozta meg, amelyek mellett 2005-ben új elemként, főként a feudális iratanyagban való jobb tájékozódást elősegítendő, a lajstromok is megjelentek. Raktári jegyzék 41,64 ifm, áttekintő raktári jegyzék 59,17 ifm, míg lajstrom 5,4 ifm anyaghoz készült. Az egyéb segédletek kategóriájában a fondtörzskönyv adatainak revízióján és számítógépre vitelének előkészítésén túl, az állami anyakönyvek levéltárunkban őrzött másodpéldányaiba tett 10.026 db utólagos bejegyzés említhető.

10. Tudományos munka

1885. május 13-án, 120 évvel ezelőtt lett rendezett tanácsú város Zalaegerszeg. Intézményünk az évforduló alkalmából - a zalaegerszegi önkormányzat felkérésére - együttműködve a város más közgyűjteményeivel, „Végvárból megyeszékhely” címmel várostörténeti konferenciát szervezett. A Zalaegerszegen, 2005. május 11-12-én megrendezett tanácskozáson – ez évi Levéltári Napunkon - a levéltárból hét, a Göcseji Múzeumból öt, a Deák Ferenc Megyei Könyvtárból és a Zalaerdő Rt-től pedig egy-egy munkatárs tartott előadást Zalaegerszeg város történetének egyes

korszakairól, a középkortól egészen az 1950-es évekig. A várostörténeti konferencia előadásainak kibővített, és jegyzetekkel kiegészített szövege elkészült, azt „Végvárból megyeszékhely. Tanulmányok Zalaegerszeg történetéből” címmel, a Zalai Gyűjtemény sorozat 61. köteteként adjuk közre 2006 tavaszán.

2005. szeptember 29-én „A vármegye utolsó főlevéltárnoka” címmel tartott rendezvényünkön intézményünk egykori igazgatója, Szabó Béla életére és munkásságára emlékeztünk. Az 1939 előtti zalai levéltárnokok pályafutásának rövid bemutatása után Szabó Béla egykori levéltári kollégái, barátai és tanítványai idézték fel a levéltáros életútját, és értékelték szakmai tevékenységét, tudományos munkásságát. Az itt elhangzott előadások szövegét, valamint a „Jogtörténész és levéltáros” címmel 2004. április 7-én Degré Alajos munkásságáról rendezett tudományos emlékülés anyagát 2006-ban közös kötetben tervezzük megjelentetni.

Miután 2005-ben a nemzeti kulturális örökség minisztere visszatartotta a Nemzeti Kulturális Alapprogram első félévi pályázatának elbírálásakor megítélt támogatásokat, a Zalai Gyűjtemény sorozatban megjelentetni tervezett két kötet egyikét sem sikerült ebben az évben kiadnunk. 2005-ben mindössze egyetlen – más forrásból finanszírozott – könyvet jelentetett meg a levéltár: „Az antiszemitizmus alakváltozatai” című tanulmánykötet a 2004. április 18-án Zalaegerszegen "Együttélés és kirekesztés" címmel megrendezett tudományos konferencia előadásai nyomán készített tanulmányokat, köztük két munkatársunk írását tartalmazza.

Önálló könyvként, a Zalaegerszegi Millecentenáriumi Közalapítvány kiadásában, a Zalaegerszegi Füzetek sorozat 9. köteteként jelent meg Káli Csaba: Zalaegerszeg az „ötvenes években” 1947-1956 c. munkája. Hat munkatársunk ezen kívül nyolc tudományos publikációt jelentetett meg különböző gyűjteményes kötetekben és folyóiratokban, és nyolcan összesen 17 db, 2005-ben elkészített kéziratot adtak le megjelentetésre. *(Lásd 5-6. sz. melléklet.)* Négy munkatársunk befejezte a Muravidék történelmi olvasókönyve 1920-ig terjedő fejezeteinek kéziratát, ennek szlovén nyelvre történő lefordítása azonban a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásainak visszatartása miatt egyelőre elmaradt. Levéltárosaink (hét fő) különböző országos, regionális és helyi rendezvényeken összesen 18 tudományos és ismeretterjesztő jellegű előadást tartottak. *(Lásd 8. sz. melléklet.)*

Mindezen közös feladatok elvégzése mellett Bilkei Irén folytatta az 1545 és 1548 közötti hiteleshelyi levéltári anyag regesztázását. Csomor Erzsébet és Kapiller Imre „A Keszthelyi járás 1956-os dokumentumai, kronológiája és személyi adattára” c. kötethez, Foki Ibolya pedig „A zalai városok igazgatási szervezete és tisztviselői 1850-1860” c. forrásgyűjteményhez végzett anyaggyűjtést. Káli Csaba Paksy Zoltánnal közösen kezdte meg Drozdy Győző emlékiratainak sajtó alá rendezését, Molnár András a szlovéniai Lendva-vidék 1848-1849. évi hadtörténetét

dolgozta fel. Németh László a „Protestáns házasságbontó perek Zalában 1786-1846.” c. jogi egyetemi szakdolgozatán, Paksy Zoltán pedig az 1919 és 1939 közötti parlamenti választásokat feldolgozó PhD disszertációján dolgozott.

11. Ismeretterjesztés, közművelődés

2005-ben a „Zalai életrajzi kislexikon” 3. javított, bővített kiadásában megjelent életrajzi szócikkek elkészítése volt a levéltár munkatársainak legfontosabb közművelődési munkája. A Deák Ferenc Megyei Könyvtár kiadásában megjelent könyvhöz, illetve a könyvtár honlapján ennek nyomán közzétett adatbázishoz intézményünk hat munkatársa készített közel száz életrajzi szócikket. Mindezek mellett három levéltáros tett közzé egy-egy ismeretterjesztő történelmi írást a Zalai Hírlap hasábjain. *(Lásd 7. sz. melléklet.)*

Levéltári dokumentumokat válogattunk és kölcsönöztünk reprodukálás céljára a Thúry György Múzeum Nagykanizsán, 2006. elején nyíló új, állandó kiállításához, egy munkatársunk pedig részt vett a Vas Megyei Levéltár szervezésében 2005. június 27. és július 2. között Szlovéniában, illetve Vas megyében megrendezett 15. szlovén-magyar ifjúsági levéltári kutatótábor munkájában.

Intézményünk három munkatársa 2005-ben is levéltári bemutató órákon fogadta az általános és középiskolai diákcsoportokat. Két levéltárosunk ismeretterjesztő előadásokat tartott különböző zalaegerszegi civil szervezetek, így pl. a Nyugdíjas Pedagógusok Klubja, a Nagycsaládosok Egyesülete és a Lokálpatrióta Klub rendezvényein *(lásd 8. sz. melléklet)*, egy pedig részt vett a megyei honismereti és helytörténeti vetélkedők zsűrizésében.

2005-ben megújult honlapunkon tettük közzé az iskolai történelemoktatás számára a „Zala megye történelmi olvasókönyve” c. helytörténeti szöveggyűjteményünk letölthető változatát, és közreadtuk a „Zalai millennium. Szemelvények Zala megye múltjából” c. ismeretterjesztő könyvünk elektronikus változatát is.

12. Belföldi szakmai kapcsolatok

2005-ben a Magyar Levéltárosok Egyesületének két országos rendezvényén vettünk részt: a május 19-én Budapesten tartott szakmai konferencián, valamint az egyesület augusztus 21-24-i egri vándorgyűlésén. Káli Csaba igazgatóhelyettes közreműködött az egyesület Nyugat-Dunántúli

Regionális Szekciója szeptember 26-i győri tanácskozásának megszervezésében, és ezen a rendezvényen újra megválasztották szekcióelnöknek. Választmányi tagsága révén ugyanő, valamint Bilkei Irén is folyamatosan kapcsolatot tartott az egyesülettel, és részt vett a választmány fővárosi ülésein is.

Ugyancsak Káli Csaba tartott kapcsolatot az Önkormányzati Levéltárak Tanácsával, és ő, valamint Molnár András igazgató és Németh Lászlóné gazdasági vezető képviselte levéltárunkat a 2005. október 10-12-én Kőszegen rendezett országos ÖLT közgyűlésen.

Molnár András igazgató képviselte levéltárunkat a NKÖM Levéltári Főosztálya által Budapesten, 2005. május 30-31-én szervezett levéltár-igazgatói értekezleten.

Továbbra is részt vettünk a nyugat-dunántúli régió levéltári rendezvényein, így az április 26-i Vas megyei, és a november 9-i győri (városi és megyei) levéltári napokon. Március 4-én Szombathelyen a Vas Megyei Levéltárral, március 22-én Győrött a Győri Városi Levéltárral és a Xantus János Múzeummal, április 13-án pedig Veszprémben, az Eötvös Károly Megyei Könyvtárral közösen mutattuk be az „Armálisok” c. albumunkat.

A zalaegerszegi Göcseji Múzeummal és a Deák Ferenc Megyei Könyvtárral együttműködve, valamint Zalaegerszeg Megyei Jogú Város támogatásával rendeztük meg 2005. május 11-12-én az ez évi levéltári napot, amelynek témája a 120 évvel ezelőtt rendezett tanácsú várossá vált Zalaegerszeg története volt. Szakmai kirándulás keretében, a Göcseji Múzeum munkatársainak kalauzolásával kerestük fel május 23-án a Zalai megyei Deák-emplék helyeket Kehidán, Söjtörön és Pusztaszentlászlón.

13. Nemzetközi kapcsolatok

2005. június 27. és július 2. között a Maribori Területi Levéltárral, valamint a Vas Megyei Levéltárral közösen került megrendezésre a 15. szlovén-magyar levéltári kutatótábor, amelynek ez évben magyar oldalon Vas megye volt a házigazdája. A tábor előkészítését a Vas Megyei Levéltár végezte, lebonyolításában intézményünk egy munkatársa (Paksy Zoltán) vett részt.

A Muravidéki Magyar Nemzeti Közösség, valamint Vas és Zala megye Önkormányzata között kötött nemzetközi szerződés alapján folytattuk azt a többéves kutatási programot, amelynek keretében a Maribori Területi Levéltárral, a Lendvai Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézettel és a Vas Megyei Levéltárral közösen elkészítjük és kiadjuk Muravidék kétnyelvű történelmi olvasókönyvét. 2005 első félévében befejeztük az 1920-ig terjedő, magyar nyelvű kézirat elkészítését, a szlovén nyelvre való lefordításra azonban az Nemzeti Kulturális Alapprogram

pályázatán elnyert támogatás visszatartása miatt ez évben nem kerülhetett sor, ezért e munka 2006-ra tolódott.

Kollégánk, Kapiller Imre volt az egyik szervezője – és gyakorlati lebonyolítója - a Hajnal István Kör Lendván, 2005. augusztus 26-án tartott társadalomtörténeti konferenciájának, amelyen több munkatársunk is részt vett.

A Szlovéniai Levéltárosok Egyesületének 2005. október 13-15-én Muraszombatban tartott vándorgyűlésén munkatársunk, Foki Ibolya képviselte – felolvasást tartva - a Magyar Levéltárosok Egyesületét, valamint intézményünket.

14. Informatika

A 2005-ös esztendő legfontosabb informatikai feladata a Zala Megyei Levéltár új honlapjának elkészítése volt. Honlapunk gyökeresen megújult mind tartalmi, mind pedig formai szempontból. A Nemzeti Kulturális Alapprogram Levéltári Kollégiumának 2004. évi pályázatán elnyert támogatásból átalakítottuk és jelentősen kibővítettük a honlap szerkezetét, egységes arculatot terveztünk hozzá, és új, folyamatosan frissülő szöveges és képi tartalommal töltöttük fel.

Az új honlapon történő internetes közzététel érdekében átalakítottuk az eddig csupán helyben, a belső hálózaton elérhető adatbázisainkat, így pl. az 1861 és 1900 közötti megyei közgyűlési jegyzőkönyvek mutatóját, a zalavári és kapornaki hiteleshelyi levéltár 16. századi okleveleinek regesztáit, valamint az 1876-1948 közötti cégbírósági iratok mutatóját.

Ugyancsak a honlapon való hozzáférés biztosítása érdekében digitalizáltuk, és pdf. formátumban letölthetővé tettük a Zalai Gyűjtemény és a Zalaegerszegi Füzetek sorozatokból, valamint az egyedi kiadványaink közül azokat a köteteket, amelyek könyv formájában már elfogytak, ám tördelt, nyomdakész szövegük még rendelkezésünkre állt a belső számítógépes hálózaton.

A hálózatépítés és eszközbeszerzés területén összeszerelésre került a 2004. év végén többletbevételből vásárolt alkatrészekből 3 számítógép, majd pedig a Nemzeti Kulturális Alapprogram Levéltári Kollégiumának 2005. évi állományvédelmi pályázatán nyert támogatással egy digitális mikrofilm olvasó-nyomtató berendezést (mikrofilm-szkennert) vásároltunk, és állítottunk üzembe a kutatóteremben.

Intézményünkben az alábbi számítógépes szövegszerkesztési és tördelési (nyomdai előkészítési) munkák készültek el 2005-ben: A Zalai Gyűjtemény c. saját sorozatunkban megjelentetni tervezett kötet (Horváth Zita: Paraszti vallomások Zalában 2. kötet), „Az

antiszemizmus alakváltozatai” c. sorozaton kívüli tanulmánykötetünk, valamint a Millecentenáriumi Közalapítvány által a Zalaegerszegi Füzetek sorozatban kiadott kötet (Káli Csaba: Zalaegerszeg az „ötvenes években” 1947-1956.) technikai szerkesztése és tördelése. Megkezdődött, és 2006. elején fejeződik be a „Végvárból megyeszékhely. Tanulmányok Zalaegerszeg történetéből” című (Zalai Gyűjtemény 61.) kötet nyomdai előkészítése.

15. Egyéb munkák

Levéltári szakkönyvtárunk 2005-ben 317 művel, 323 kötetel gyarapodott, összesen 257.008 Ft értékben. Teljes könyvállományunk 2005. december 31-én 17.139 mű volt. Állományunk gyarapodása döntő részben kiadványcserével és ajándékozással történt (247 mű), vétel útján mindössze 70 művet tudtunk beszerezni. Könyvtárunkat a kutatószolgálatban megfordultakon kívül további 10 olvasó vette igénybe.

Szakkönyvtárunk gyűjtőkörének profiltisztítása, a raktárak zsúfoltságának enyhítése, és az állomány használhatóbbá, kezelhetőbbé tétele érdekében megkezdtuk a könyvtárrevíziót, selejtezést és raktárrendezést. Az első ütemben 1742 kötet könyvet, vagy folyóiratot selejteztünk le. A selejtezést 2006-ban folytatjuk és fejezzük be.

2005-ben két munkatársunk vállalt szerepet a felsőoktatásban: Paksy Zoltán az első félévben gazdaságföldrajzot tanított a BGF PSZF Karának Zalaegerszegi Intézetében, Bilkei Irén pedig a második félévben a szombathelyi Berzsenyi Dániel Főiskola történelem szakán tartott levéltári és latin órákat.

Intézményünk és munkatársaink szakmai, ill. tudományos tevékenységéről 2005-ben 52 sajtótudósítás jelent meg. A legtöbb a Zalai Hírlap hasábjain látott napvilágot, és zömében a kiadványainkkal, könyvbemutatóinkkal és konferenciáinkkal foglalkoztak. *(Lásd 9. sz. melléklet.)*

Zalaegerszeg, 2006. január 18.

Molnár András
levéltár-igazgató